

29-8

105

Z

L

29-8
105

I X A Ç E V

zavniya

LUNNƏZ

P

129-8

105.

LIX

1	1
1	1

Z

KE

OMI G

КТЪVK

H29-8

105.

Л. ЛІХАЦОВ

| Коми-3

| 1-162

ZARNIA LUNNEZ

КЪВВUR СУКƏR

Г.П.Б. в Лнгр

Ц. 1935 г.

Акт № 11

B.O.-66

ОМІ ГОСИЗДАТ

КЪВВКАR — 1934

М. Лихачев. ЗОЛОТЫЕ ДНИ.
С б о р н и к с т и х о в.

Издание № 25. Уполн. Облита
№ 867. Заказ № 1275. Тираж
2000 экз. Сдано в наб. 2/X-34 г.
Подписано к печати 16/X-34 г.

Редактор *П. Шеболкин.*
Техн. редактор *М. Шестаков.*

Gərd nımpas

Talun ьзѣт,
Praznik ьзѣт talun,

Radən jotkə
Şələm una şo.

Komi oblaşt
Miçaa sьnjalə,

Sьlə tьris
Bojevəj das vo.

Das çulalis...

Gьriş üzən petam!

Kin oz azzь,

Oz təd etə kin?

Talun praznik:

Das voşa povedal!

Biçirən jugjalə,

Sotçə şin...

Eta pızan,

Вьгја, гьма kadə

Ətik ças og suvtə,
Ətik mig.
Talun munam
Znamja uvtən radən,
Uz vizətam
Das voşəə mi.

Kin-nə oz təd,
Kьeəm pessəm,
Boj pyf
Jonmə, vьdmə
Vəra komi mu?
Una vьn!
Vьn kolə kisojtyr,
Medvь kuznь
Əmləsavnь ju.

Talun vərլəq
Zar keram qedьrik
Da vizətam,
Kьzi vezşə gort,
Kьz pessəm pyf
Viļ olanə pyrə,
Kьz viļ mortən
Loə komi mort.

Sen vəjə zьkьn
Vər pilitan zavod,
Viļ çoçkom toşən

Търәм сълән јәр.
А Езва куза
Орлѣтэг кылалә
Ловја посән
Уна миллион вәр.
Удариңәј темппез
Вәли вәргән таво!
Јәз узалис
Вермис ызыт вој:
Търтис план
Кералан і кыскалан.
Сәкәттез ыр
Рессис лун і ој.
Von, vizət,
Кыз тәлѣс знамја. нилә,
А сь сәргән
Зардә сьфра шо.
Кьвмәд гизәм
Sen-zə, vizət, ulьn:
„Talun тѣрис
Bojevəј das vo!“
Gəgər, gəgər to
Strojka munə ызыт.
Kərttuj vil.
Nuzətçə stalnəј gez.
On кьсьсь Uxtalan

Sessa lok pʒəni:
Soşse tuj sogmə
Pištə bur ɛvəs.

Konşerva zavoddez
Vər sərɣn viʃəs,
Talun nʃəŋ
Loktə pʃm juər.
Talun gora
Saʃutujtəm kʏlə.
Etaz kar
Ez gazətçɛv ɲəkər.

Talun plenum
Oşşis jubilejnəj...
OBİK mədə
Kernʃ uz itog.
Şornʃ zirɣt.
Jugər pondis kojnʃ,
Talun taltçə
Jona mijan kok.

Una əksəm
Jəzɛs talun tətçə.
Zurtə çarki,
Çegə, kʏz sartas...
Ştəna vʏlɣn
Gərd kajmən sotçə,
blişən jugjalə

Zardə gərd nımpas.
Gərd nımpas!
Bıçırən vıttə kojə,
Sıbn pomtəm,
Əddən una vın!
Sıbn slava,
Una çest, gerojstvo!
Sış rızəm
On sajkət, on kınt!
Vızət nımmez,
Munda setən ovvez,
Una pessiş,
Una uz geroj:
Kotov, Savin,
Kık geroj Zızvovvez,
Spal ləsjan
Brigada „Vına soj“.
Traktorist Sıçov
I sılən baza,
Pavlov, Sıngin,
Zelov i Jersov...
Una, una
Uz geroj nımpasın—
Kustısov,
Karmanov,
Kazakov...

Nija oзын
Talisə vər tujjez,
Nьlən pizis
Vьna kiьn çer,
Orsəmən keralis,
Uvvez sujjis,—
Nija şetisə
Stranalə vər.

Komi ovləşt
Lьddə gьris uzzez,
Talun sija
Bьdsən gərd ңimpas!
Jona sossez
Vər zaptəmyн puzlis...
Voez vəryн
Bojevəjəş!

Das!
Talun ьзэт,
Praznik talun dona,
Radən jotkə
Şələm una şol..
Sovet sojuzkət
Ovləşt kьjsəm jona!..
Sьlə tьris
Bojevəj das vo!

1931 vər.

Çuzaninə şeralə

Ti kыlat vumgəti varavanlıs,
Ti kыlat gыma, jon oşkəv?
Millona sьbs
Rukət pansis...
Pavjəvtçis znamja --
Levis təv.

Ti kыlat:
Музыка goralə,
Zuzətə şurs aeroplan...
Vizət,
Bur vələn tank ordalə...
Şeralə mulən çuzəmban...

Praznujtə talun rьm şələma
Da pomtəm vьna
SSSR,
Mu sar praznujtə talun oştən,
Rьtlaşaң kыlə rьm juət!

Povedaez
Mi İbđdam talun,
Bьdəs, mьj kerim,
Mьj-ni em.
Oşkalam gьmən,
Mu drəbalə,
Vił gazən biçiraşə şin!

Vizət,
Кьз вьđmam da zoramam:
Zavoddez vevttəny strana.
Mi əmləsalam
Volga, Kama,
Sьsjalam nьliş vizьv va!

Vənlətəm iz jьliş.
Кьз mijan,
Ez i vətəşly ravskəj mir.
Çuzəmsə vezis vaz Roşşija.
Kuçikiş petə lok bankir.

I Dņeprogəs,
I Xibinstroj,
I vərə Uxta da Kuzbass,—
Eta burzujkət ьzьt voj,
Eta burzujlə —
Gərsə tas!

Oktabr talun
Dasvitətə
Praznujtə mijan tom strana.
Bikə'la znamja
Şələm sotə,
Kolonna pomtəm—
Gə. va...

Vil moggez partija suvtətis:
Vil pjañiletka tərtnь,
Məd,
Vьnənzьk molot medvь sətis,
Udarnəj vьn med
Sodtis əd!

Məd pjañiletkaьn mi keram,
Stroitən klastəm,
Klastəm mir!
Mərt mьvkьd vezam,
Viş doram,
Med vazьs ez koļ sььn çir.

Məd pjañiletka
Kutçam tərtnь!
Mijanəs on padmət,
On taļ.
Olanə gьriş moggez pьrtнь

Mi vermam!
Kuzam!
Vъnnъm—stal!

Talun-ed muzyka gorala...
Şursa kolonna setan, tan.
Tom moros muъslan dravalā,
Şeralā sylan çuzamban!

1932 vo.

Zarnia lunnez

Sera kьmərkođ
Da gьma trevoga
Paškalis talun,
Kьz gora ura.
Koļəma kəzəmən
(zubьt, jort, sogəz!)
Ozlaņņ munis
Bьd uzən Ural.

Kьz-nə siz sogmis,
Mьjsaņ lois pomka?
Kin-nə liçətis,
Sajkətis kin-əd?
Ed sondiьs sotə
I mu košmə poimtəg,
Lьm gudьr sorrezən
Oz-ņi-ed vərd.

Koļəma vəgə
Ural kьššə vəzьn?

Eta juārsā
Veritn̄ oz poz!
Kin v̄t̄te pondāma
Bokkezsā rāzn̄,
Kin v̄l̄n̄ tēmppezsā
Uz̄n̄ oz voš?
Kad̄s oz vizciš, —
Virdalēmān mūnē.
Kāzikā donā
V̄d̄ čas, v̄d̄ minut.
Ov̄n̄ ozašān̄
Zarņā lunnez,
Nija on suvtāt-ed,
Bāzāt on kut.
Kuzēmān kolē
Uzav̄n̄ da šinān,
Bv̄ v̄l̄ā pettān med
Vēli v̄d̄ās.
Kolē-ed jonša-jon
Uz̄ disciplīna,
M̄r̄š̄n̄ s̄iz,
Med r̄malis k̄mās.
Kolē termāšn̄,
Termāšn̄,
Termāšn̄!
D̄slē, vidcišāmļē

Puktънь rom.
Jakovlev loktis
Uralen tadmashъ.
Kazamliş temppez
Oz oskъ narkom.

Kылат, kolxozzez,
Кыз tulъs oşkalâ.
Zarņa lunnez
Nekar on suvtat.
Kutçâ udarıtaja,
Zvoja uzavъnъ,
Koļççiş kin vâra—
Termaş!
Peşşь!
Vât!

Noko, jukçejevsa,
Кыз ti uzalat?
Kazit una-ja-ņi,
Кыным das ga?
Jagvinsa, osъbъsa,
Kadâs ozalat?
Ti, Ponosovsa,
Vasatat-ja zag?
Кыз ti, brigadaez,
bъsâ sajmâtat,
Vevttit kozъsân

Къным-ңи гектар?
Узишлә, дӱссезлә
Jur куза сәтә!
Сиз-зә узалә,
Къз завод да кар.
Jorttez, kolhozҗikkez,
Pessәмән pessә,
Boj levis, кылатә,
Boj-- кәзан кад!
Бв вьльн узьс мед
Biçirән rezҗis,
Sek toko боштә
Oskan mandat.

Zarҗia lunnezsә
Kuzә çulәtnь,
Kәzikә dona
Бьд ças, Бьд minut,
Koлççis kin вәгә
Termaşә ti вәtnь,
Ed kadsә on suvtәт
I вәзәт on kut!

1933 vә.

Kəzan kad

Sonət luntəv

Ñulə musə.

• Asəv gaza,

Levtə vən.

Tələtçan masina şusə

Gołgə vərjə.

Kajə eən.

Loktis tuləs

Miça, vizəv...

Sajmis mu,

Ləz vər, posad.

Paşkət ьv

Goralə, piçə:

Loktis, pəris

Kəzan kad.

Kərkə vazən

Rəlnik gərən

Musə gərjis,

Къзи оs,—

Əni vetlə,

Gərə plugən

Makşa Piła,

Çoçkom tos.

Kəzan masina

Lezalə

Nevət miə

Tuşlə tuş.

Kollektiv, vizət.

Uzalə,—

Nylən vın

Nekər oz uş.

Aşv oşşis

Miça, jugət.

Oşa petəm,

Къзи zu.

Pəltə luntəv,

Jurşi zugə...

Koknita

Lolalə mu.

1928 vö.

bekişan kad

Lunokys talun
Zardə miça nylən.
I jenəz səstəm,
Səstəm, kəz şinva,
Vizzezlən gora
Lopařitçəm kələ.
bekişan kad-taj,
Loktis to strada.
Vizzezlən oğir
Kopraşə, suksə.
Kosa turunsə
Şojə sar-r da sar-r...
Von sen, vizət,
Kolxoz paznajtnь pukşəm.
Nija pərətəmaş-ñi
Bьdsa das gektar.
Kolxozlən ızьs
Ozlan mıñə çoza.

Kolhozьsь vьdmə,
Sodə sьlən vьn.
Əddən-ed una
Uzsə vajis gozum.
Termaşnь kolə,
Oz kuşşv i şin.

A oz-taj nemis
Kollektivsa povzə,
I şlankьlən
Tьrə bekəm viz.
Ətlasa mьvkьd
Çuzə nьlən, lovzə,
On jansət nişə,
On torjət nekьz.

Aş kulaççobьs
Gьrçigalə piçən,
Aş mьtçə nьrsə
Da şujьstə kok.
Çegətam sişə
Mi kolhoznej vьnən,
Mi ramtam ponsə,
Kəda əddən lok.

Koknita vetlə
Leçət kosa kişn.

Невт турунсә
Şoǵa sar-r da sar-r...
Kolhoz ʙekişә,
Pessә sija vıbn:
Turun uşkәtә
Gektarlә gektar.

1980 vǵ.

Кыuvez вэр геројјезлэ

(Тор „Кар потэ кор“-іс)

Комі му вэјэ сук вэргн,
Помтэм лэз кудриа му.
Візвн шінваэн сь сэргн
Котэртэ una сэз ју.

Şэд вэр şтенаэн sulalə
Рькşəma цовоэз тор.
Том корьс цузэм okalə,
Сьнəдьс сəстəм,
Кьз льсва тор.

Кьссə вэр ојланə помтəг
Не əтiк миллион гектар.
Комі јэз сь рьекə pondə
Əкşьнь, локтə кэр ар.

Оз сек уз вэр çəскьт вəтəн,
Şивəтçə зирьт сек кад;

Vər zaptaninə jəz petə,
Çəvmə bulçiktan posad.

Ok-i, vərəj, te, vər,
Ремьт vəriqəj,
Kərkə kvlin-ja
Eeəəm olan zyk?
Te vizət-zə, vizət,
Кvзь, vəriqəj,
Кvз udərnikkez
Uзып kojəny.
Sen ne kыk, ne kujim—
Tыşса-məd komi jəz,
Şo brigadaez,
Kытəп pomytəm vып.
Кvзə, kvzə vьdən—
Oris çələm vez...
Kыlə kamgan əb
Vər pьekas ььп.

Gorətə Piła brigadir,
Sыlən-ed kluçən pizə vir.
— E-əj, pərət,
Əddənzyk vasət!
Kin vəryп?
Əsəm vərə kin?
Enlaşmaş!

Sodt̃, jort, ṽšin!
Kerav, kerav!
Pu šaləm kokav!
Ṽl̃ñz̃k t̃mppez
Uz̃n viz!
Ṽd s̃t̃əm vok̃
Med ez šiz.
Sodt̃ norma—
Plañn og šorm̃!
Mi ʒekam̃ ṽr,
K̃z turun:
Dask̃k kibometrãn lun.
Dask̃k! Perṽj sort
Šet̃ ṽd mort!

Ẽna-ja avu gerojjez?
Uz̃ ñl̃ñ r̃m, vojeṽj!..
B̃mj̃l̃ ṽr lunnez, ojjez,
Dr̃azit̃ k̃z vekoṽj!..

Kaz̃t̃, riz̃t̃!.. No t-tel!..
Čer kamg̃, čizg̃ pila.
Košaš̃ ṽr r̃d̃s, pot̃!..
Uz̃ tat̃n vil—viz̃v va.

K̃lat, k̃z Piš̃s̃ t̃rt̃
Aslas brigadãn plan.

Vьnənzьk kiez pizьrtəm
Sь şərə vətçə Ivan.

Kыlat, кыз камгəнь çerrez,
Kəzgəнь pu vərsəñ pu.
Orsəнь sonđi jugərrez,
Lьm buskət kattışə ru.

Kəmgəнь çerrez,
Goralə vər.
Uzgəməñ çəgьs
Kojə kьz ser.
Kəmgəнь çerrez:
Kam, kam!..
Bmjalə govkьs —
A-a-amm...
Pilaьs çizgə,
Paşkalə sum.
Kopьrtə jursə
Pəriş pozum.
Rizətə, pərə—
Kuz-kazz!..
Şo voşa puləñ
Çegis kəz.
Uz kostьñ kьlə
Gəz, sьlankьv...
Plan tьrtis strokəz

Tom-kollektiv...
Te, strana, kylan?
Vər—əm!
Brigada kyan:
Sturm! Temp!

Bmjalə, goralə vərɣs...
Tuj vьььn traktor piç şer,
Koknita niłdə sь şəryñ
Bзыт vunt sortovəj ker.

Keraşə komi jəz mьztəg,
Mobilizujtəma vьp.
Zьk munə, vər olə ızətəg.
Ŋyləmyñ jəz oj i lun.

Stroitçan vər miçə şetam,
Spal da pes—tenьt strana.
Una şurs şo kubometra
Kьlətəş tulьşşə va.

.....

İnva ju vьgjaşə,
Çarkə sebrəs.
Beregiş petəma,
Vətəma ras.
Trinətə jь,
Bułətə :gь...

Vər leziş kiyn
Ne çer-ni—bagor.
Vər buntən tərəma
Vizyv ju dor.
Jamas çut va—
Kiş ker ştena.
Lukaşə ker kerkət:
Trinn, brann da tronn..
Kbşşə vər poşys siz—
Oz tɔdav poñ.
Ju dorɔn gor—
Kɔlələ vər..

.....
Təvçikən munə
Gьma juər:
Va vььn talun
Trevoga!
Tom vələn ordçəm—
Pьksəma vər...
Kovgə zator pyr
Va ləgən.
Şetə prikaz
Komsomo[skəj] rajkom:
Индьн
Kujimdas mortəs.
Nьlən juraliş

Starcov Pakom,
Sъ kып
Bagorъs orsә.
— Jorttezәj, vojә!
Razam zator!..
Lun i oј pessъnъ,
Mъztәg!
Vir mijan piзә,
Vъsin oz or.
Jorttezәj, kылitә?—
Vizшә!—
Соръта suis
Sizi Pakom,
Kais zator vъlә
Oзып.
Шәләм brigadalәп
Vizъv da tom.
Sъ pъekis
Vъп kojә sozәп.
Krukalә kerrez
Leçыt bagor,
Сuzәmmеz
Sotçәnъ rada.
Paškalis ju kuзә
Kamanda gor—
Va vъnkәt

Pessə brigada.
Golğəñ kerrez,
Çizgə pila...
Vañ udarñikkez
Kosvi.
Şələm sajkətə
Tulbssa va,
Kьntəñ təv jьlп
Trossez.
Pessə brigada...
Lun pessə, oј...
Kьvtəñ ətikəñ
Kerrez.
Va vьlп talun,
Va vьlп voj!
Pьkşəñ ker şojəñ
Çerrez.
Mobilizujtis
Komsomol vьñ.
Çorьtəş pьləñ
Ki sojjez.
Kьk sutki izьñ,
Ez kuñşьv şin...
Ena-ja avu
Gerojjez?
Zurtəməñ, zьkəñ

Vərziş zator,
Va paşa
Lovja pos kəvtə...
Mezməm ya nələ
Kəs beregdor,
Kovgə vьgjaşəmən
Vьvтыг.

Komi mi moros
Veşməş juez —
Кьşşəнь
Şerebro vonən...

Suskəнь pessez,
Drugəнь puez...
Va paşa kəvtəнь,
Omən.

Kьlətə vərsə
Tulьşşə va
Una' millon
Kubometra.

Loas i vərən
I pesən strana,
Кіьп vagor
Çoza vetlə.
Va tuşşə paşkьt,

Vízv da volkýt,
Kəzət viklaşə
Uləkən.

Vər kylətişlən
Şylankv zolğə,
Bereggez tərən
Zəkən.

Kylan, stranaej,
Kvz gьmalə govk—
Kojənb jugərən
Şbez:

„Tьrtamə plainez,
Prorvış en pov!
Mijan-ed
Vьnaəş kiez!“

Loan te vərən
I pesən strana!
Strojkaьn tєmppez
Oz jamə.

Levasə kadə
Zavoddez una,
Kadə
Vitšo daskьkjamьs!

Giza me tjanlə
Talun vurkьv,
Çulətita ti
bьzt vojjez.

Tijanlə rьm juər,
Viļ şlanкьv...
Tijanlə
Zvoj vər gerojjez!

1932 vö.

Ezva kuza

Mi vərzim.
Pristaŋ kolis vərə.
Parakod nır
Jukəvtis va.
I gəriş gya
Bereg dorə
Vaçkişis zbkən,
Gudya.

Parakod petis
Ezva sərə.
Drəz ır masina
Sodtis vın.
Şvistok tutəstis
Gorən, gorən...
Strubaiş purkjə,
Kajə eın.
Pantaşəny
Bukşirrez pomtəg,

Къскәнь
Kardorlanə ker.
Komi jəz una
Zaptəm vərsə,
Bura uzaləm
Pila, çer.

Sen bereg doras
Voļkət vizlas
Suvtətəm vььп
Kuz zorod.
To eta
Kollektivlən üzьs.
Bьdəs-ņi bekəm,
Viz—gorpod.

Levьstis təv
Sonьt ru sorən,
Malьstis çuzəm
Ezva ju.
Sondi jugəрьs
Sotə mu,
Kupajtçə vaas
Zarni zerən.

Ləz rəma Ezva
Vizьv, paşkət,

Kylətə pomtəg
Purrez, ker.
Ştenaən munə
Şuç, orlaştəg
Va dorəttis
Pədəstəm vər.

Mi kajam
Ezva kuza ojlan.
Pantaşə şikt.
Posaddez şar.
Mi kajam
Komi jəz şələmə—
Mıtçişə pristan
Şəktəvkar.

1930 vo.

Kerəs jььп

To estən me
Sulala vizət, estən.

Lezçişə ulə
Vььп, krut kerəs.

A rьtjav tələs
Şələm mençim əztə,
Zorətə jurьп

Viļ kvvur pьekəs.

To eeeəm lunas,
Kər mədətçəm vizьs,

Kər vaçkə nьrə
Çaskьt zoriz duk—

Kokqaman açьt!
Jurьп duma pizə!

I muza korşə,
Bokə qedosug!

Vizət von ulьп
Va vevttişəm pesən:

Oz tьdav pomyš,
Sьmda akšəm pes.
A ozlaņ, sajas
Bьzvizə kəs rosəņ
Va doras košməm
Da ņokьrtčəm kəz.

Naŭte-əd siz-zə
Kərkə me ņokьrtča,
Sajkalas šələm,
Košmas vьna ki...
No talun,
Talun me čatьrtča,
I kuvbur meiš
Kojə, kьzi vi!..

Aš taļčča vokə,
Kər i ņevna padma,
No voŭ og kez,
I ņurə me og šur!
A talun,
Kьlat,
Kьlat kьeəm rad me,
Kər əzta jəzliš
Šələmmez i jur.

Aš šəkьt uzьs,
Pessəm, təda, jošmə,

Но вѣнныи тытмас,
Міжан помтэм вѣн!..
І тѣвкѣд цекэр
Оз сажкав, оз кофть,
Кѣз ета цово—
Голувэј эсьн!

1932 во.

Purgaa, uməl
Tavo rozosvoos,
Ojtəls pəltə,
Tərtə pellez, şin.
A vizəv, miça
Komi zonnez, pəvvez
Oz-na vunətə
Gaza orsanin.

Əgañ nəl lun-ni
Olə, peçkə Zolın.
Rektanьn kujlə
Sylən zьn kudəl.
Toko lunməd-ni
Ovнь esə kolis.
Şələmьs sogşə,
Dojmə kьzi zəl.

Bergalə jurьn,
Vetlə ətik duma:
Vuzər Dəmalən
Ozas sylən pьr.
I orsaninə
Kokkez ozə munə,
Termaşə peçkə,
Çərsьs—şьr da şьr.

Ətrəris rətnas
Daqəs ordə pəris
Pud Pasa 3o1is—
Sozləj korəşis.
Kinkə viştaləm:
Tatən İnvajəlis
Bur pəv-rə em—
Əgənə kuz çikiş.

Pud Pasa pəris,
Suvtis gəveç dorə,
Ət koknas sija
Çotə esə çut,

Pondətis vaşni
Via kələn gorən—
Pud Pasa kuzə
Şələm zavleknuç:

„Lokti korəşnə,
Çur nə ləgəşnə.
Vaən nə vadişnə,
Saən nə sadişnə.

Tijan em-rə miça pəv,
Menam sələ em vur kəv:
Utuok, lapusok,
Şəd şinkəta akaçok!..

Şələm orsa, şələm vərə,
Tənçit çuzəm vokə korə.
En gərdət-nə, miça nəv,
КѢВЗЬ менçим те бур кѢВ.

Ponda estən me viştəşn̄,
КѢЗ gudəkən gudəkaşn̄.
Zən̄ik saǰə munan on?
Vizəv vira azza zon.
Gorən ten̄t, vasək nəv,
Şylas sija şylankəv.
M̄j-nə çuzəmt̄ gərdətə,
M̄jən lenə me povzət̄i
M̄tçə ətik kət̄ bur kəv,
Gəgrəs çuzəm, miça nəv.
M̄vk̄yda menam em zon...
M̄j-nə, munan ali on?"

Əgan peçkə p̄zan dor̄n,
Oz gorətçə ətik kəv.
Lezas çərssə kişis gorən
Da nuzətə s̄vlə-s̄v.

A Pud Pasa çaplikaşə.
КѢК postop кѢскis vina.
Şarzə k̄vnas, şo ossaşə:
To k̄tən-pə sporina.

Pondiš daqasə juktavnə,
Udis totlə rumka-məd.
Sija ruçsa-ed lukavzyk,
Pud Pasaəs kin oz təd.

Kozzis daqasə Əganlən,
I totolən gudyr şin.
Baitəнь, кыз kukanəz,
Jurьn vetlə vina єn.

„No, Əgaski, kьvzy, nьləj,
Zənik əddən tenat burl
Zonka jon, jursi vikylən...
Mьj waitə setən dьr.

Totьs, şetənə Əganşə?
Mьj nə keran, şetan on?"—
„Tьrmas şojnь gortiş nansə,
Şetam, drugə, şetam, zon.“

Drug Əganlən vizьv sorən
Şiniş vьrznitis şinva.
Nьvka sьrkjaləmən gorzə:
Og-pə mun, me-pə ənza...

◆ Nevna kьv jьliş ez mezть
Şələmsər—Domalən nım.
Sijə kattə-вь, кыз gezjən,
Kodu! daqas, lumməm şin.

Pud Pasa Јакашнь кузә,
Съз-гъз перјѣстис нърјѣв.
Къз-рә, нъләј, гәгрәс çузәт,
Кәг-нә мьтçан те вур къв?

„Әгаңок, те миçа, гәрд,
Къз лог дорън оз-јәгәд.
Әмиз тушәј, турьлок,
Çәскът, via турәшәк!
Şinkъмът-ed—krut çarla,
Lәz şinokket—vizъv ya!..

Кълан, шетә тенә дадът,
Тотът сиз-зә шетә ки.
Зәңик оз ју, рър шо сада,
Мьççь вур къв, dona pi“.

A Әганлән әтик дума:
Рьссънь-вь къз не къз.
Gortә орәтә-вь munә,
Sek некин sijә оз viz.

Oј vazъn-ңи kattis musә,
Millon viән orсә ьт.
Вьд керкуьн olan kusә.
Moroz vacкә гьт да гьт.

Petuk vazьn-ni kьtsašis.
Rьtsə vezə asja oj.
Pud Pasaњm šo korašə,
Šo lakašə, kьzi toj.

Pondis znamjo kornь Pasa:
„Musa nьləj, əmiz tuš,
Znamjo šet-nə, šet Əgasa,
Veš šinvatə te en kiš“.

„Tьrmas Pas kejmishь tenьt,
Mi vištaliм—šetam, voš.
Oz vezərt Əgaњs nem-ed,
Kət čikišьs kьz koroš“.

Siz mьgtaləməп vaiə
Kodjur dačьs, gudьr vəm:
„Von rektannez sьləп vita,
Vot i znamjo tenьt em“.

Pud Pasaњs sьп šerəmtčis,
Zaziš voštis rektanok:
„Znamjo šuris, əni šetčan,
Mijan loan nьvkaok!“

„Kət i jur orətə mənçim,
A nekər og mun!.. Nekər!..
Sylə lovjən me og dənzy..
Vaj rektansə, vaj-no bər!

Məjlə boştan, kər oz şetə,
Jem şin, kodul te, balda!“
Şinva sorən kişşə, petə,
Əgan gorzə, kəz kaga.

„Əgan, dugd̄, Əgan, məj te.
Bur zənik̄s, əddən bur!
Lezan-kə. dak siz i kəv̄tas,
Seeəm mort̄s d̄r oz şur.“

Siz leştitçə-v̄b̄ t̄otōs,
Da Əgan oz kəv̄z̄ nem:
„Vijə estən, letə, şojə...
Menam aslam jur-əd em.“

„En kratajtçə, en te r̄k̄ş̄,
D̄ad̄t̄ şetis k̄v̄ vaz̄n̄,
Pud Pasa şeralə, kikşə:
„Rektanok̄t ed ɤ̄n̄!..

Znamjo şetəm, məj-nə keran,
Kolas mun̄n̄, miça n̄v̄.
Aş̄n̄ kajam mijə şərat,
Kossam, azzam İnvaj̄v̄.

No, proseajte, vil rodnaez,
Muna gortə əni me.
Сьскь, сьскь, jort, šinvaez,
En-ŋi gorzъ sešša te.“

Asja ojan-ŋi Pud Pasa
Munis gortas, kurtə vok.
—Invajblə kaja asьn,
Siz dumajtə çaplik kok.

Gəgər çələ. 3oļ sunalə.
Təliş uja novə sər.
Ləz asьkən asьkaləm
Derevnəsə ьzьt vər.

Ətta, ojs kьeəm miça.
Gaza olan, pizan kad!..
Kurzalaən pu kattisəm—
Eecəm ojlə vьdən rad.

Вьtte sodə tenat vьnyt,
Şələm taekə, orsə vir.
Kəzuv moz-zə orsə ьmьs,
Dun-kerşəma paşkьt mir.

Вьdəs lančəm çəskьt onən:
Uzə oŋir, uzə va,
Ətnas gorzə pьzan romьn,
Əgan kištə pьm šinva.

Şəkət дума vetlə jurən,
Ремът şinozən, кыз са...
I şələmən sələn kurət,
Gorsə kajə ikota.

Ətik дума kokə vemsə:
Gortat, gortat çozyk mun,
Pud Pasalə sek on dənzə,
Sek-zə mun, кыз oşşas lun.

Eta dumaəb Əganlis
Кьзи еbnən kattis jur.
A əsənə kanrijan moz
Mьtçis təliş əşşis şur.

„Asən gortə, asən kaja...
Əgan laqtə, uşis ki.
Pəris zagvəv rьzan saja,
Siz onməşşis gortəm pi.

Çuzəmbanlən şinva koləm,
Səzəş, jugətəş kьk don.
Uzan kosti əmьs polə:
„Doma... Doma... Musa zon!

1930 və.

Kozintäg.

(Tor „Kozintäg“ poemais)

Şogora, gьma, gaza tulьs
Şerəmtcis, mьtcis çuzəmban.
I koknita lolalə muьs,
I şələm oşşə, oşşə van!

To eeeəm kadas, miça lunə,
Kər lovzə gora pemyt vər,
Kər təkət vaitə ətər,
Sek jurьn duma orsə, munə...

Card biən olan vessə ozlan,
Çulalis lun, vərə vil uz.
Termaş, termaş, jort, sossez puz,
En kolççь vərə, tьrmas zəznь!

Paşkalis lun i sondi zardə,
Şeralə sondi, şojə lьm.
Koknitzьk vьvtyr, şələm pьm...
A olan panşə, pizə, şargə...

Von sortirovka polot' uvtyñ
Goljata, lezə səstəm şu.
Kazavtəg təvzə, koşmə mu,
Termaşn' kolə plugən suvtn'.

A va paşkaləm — oz kut şin.
Çulajtə ьзът, gudyr va,
Beregə oz-ñi tər seşša.
Baitə jьs trin da trin...

Sulalə kužneça va doras,
Uzalə seççin kollektiv
Orətçə vьlə gərd vikyv,
Baldaьs kamgə uşə gorən.

Masina kəzan, pluggez voçə,
Sortujtə kollektiv kəzьs.
Derevña sajn koşmə mьs,
Vər doğyn ьm vejjalə kəçən.

Ak, tulьs, tulьs, gaza, gora,
Əddən vidçişə tenə mort.
Gazətan olan te i gort,
Burazьk paşkalə ьm moros.

Kuz lunən sondi pəzə, sotə,
Şibalə, loktə kəzan kad.
Ləşətçə petn'ñi posad,
Sajmätn' ьbbez plug kajətə.

I Doma jəz şəriş oz kolçəş,
Kəzəşən avu sələn jog.
No kəztəz sija ʔəzət mog
Bergətn̄ zonkəbt ləşətçə.

Termaşə Doma svadva kern̄,
Əganəs oz-ni kiış lez.
Çulalis təliş, kək... Nələz.
Jansətn̄ niyə on-ni verim̄.

Şivalis kad i ətik lunə
Əganliş Doma koris ki.
Əgan şerəmtçis, şələm—vi,
Dumajtteg te sayə-pə muna.

Viçkuə ezə nija p̄rə,
Starikkezliş ez kəvzə kəv.
Gizşisə ZAGS-ən zon da p̄v,
Po-komsomołski SƏVET z̄ȳn̄.

A r̄tnas l̄ddišan kerkuə
Çukərtəm vəli komi r̄t.
Şylisə, jəktisə ojb̄t—
Tom oțir setçin vetlə, puə.

Çulalis vilmoz svadva gazən,
Kozintəg vəli svadva gərd.
Domalən şələm çorbt-kərt,
Toj̄stə d̄n̄şis olan vazə.

Kozintəg svadva esə jeeə
Çulatə mijan komi jəz.
Da ogə-ŋi-zə vazşa vez:
Tom oŋir sija vuznas ŋeekə.

A komsomol oz kolçşь vərə,
Mьtçalə sija vur primer:
Çьvjalə vazsə, kьzi zer,
I pьrtə vil vьt oŋir sərə.

Pivko Mikisəs Əgan jordis,
Vek kezə vunis tot i dad.
Bьdəs orətis pьkət glad,
Ne jeeə nь ponda-ed vərdis.

A Pud Pasa sьmьrtis vəzsə,
Sьşan ŋekor-ŋi oz koraş.
Nekin-pə, vaça, oz vəbaş,
Volkətnь əni şəkьt jəzsə.

Radujtçə Doma, tom vir pizə
I musa sьlə miça nьv.
Tulьs pantalə İnvajьv,
A olan zar vize zorizən.

Əganlən şələm orsə vura
I juriş petis sьlən 3ol.
Domaəs sija oz-ŋi kol,
Domaьs—şələmas i juras.

Gərd svaqba jılış ɣlə, ɣlə
Paşkalis təvçikən juər.
Gərd svaqba pemyt ɣzət vər
Da İnvajyv ez-na azzylə.

Kozintəg svaqba, vilmoz, gazən
Çulalis, ətuvçeis kək jort,
Kək ətamədlə musa mort,
Kədna jordəny olan vazə.

A kad kotərtə,
Ozlaq lebzə sija,
Kazavtəg şəras
Nuə oj i lun.
I vil olansə
Doram çorət kiən.
Uzaliş jəzlən
Tyrmas. myvkəd, vɣn.

Moroza təvsə
Vezə gaza tuıys.
Olanys lovzə,
Korən tɣrə pu.
I luniş lunə
Vaz olanys kulə...
Zoramə, jonimə
Vəra Komi mu!

Goralə miş,
Vezşə paşkıt miş—
Strana vil vıdmə,
Vıdmə SSSR!
I dərəpaslən
Mu paşa biçirş
Çarñələn kişşə,
Çavkjə gərd jugər.

Uzalış otir
Kamgə dorə olan,
Uzalə, pişə,
Koşis vərə sog...
I komi otir
Nekiniş oz polə,
I nılən kinş
Kerə ızıt mog!

Jugərsə sonđi
Kiştə zərni zerən,
Vil muliş sota
Moros, çuzəmvan.
Vaz vıtsə, simsə
Zırtam, ləşjam çerən.
Kız çarkam vıə
Kırççəs gırzım van,

Gəgər vizət te
Uz kazavtəg muna,
Oşkalam ozlan,
Zorizaşə mu!
Zavod, drevna
Jondam luniş lunə,
Bipurən sotçə
Jurьn Çeñin ru!

Mi olam, jorttez,
Сьма-гора kada,
Stroitam, kamgam
Oj i lun vil mir.
I eeeəm kadas
Şələm jotkə radən,
Tulьşşə sorən
Vetlə meьn vir!

Dak ozlan, ozlan
Oşkələnzьk, vonəj!
Aç kişşə izzьn
Gora şьlankьv.
Mi doram, jorttez,
Вьd mu paşta jonə,
Mi doram ətik
Бзьt kollektiv!

Maris

Tuļšša vakod,
Vizv Jak Marisšs,
No māj te suan:
Inka—mūvkūd tār!
Sylān-taj oz pov
Uziš vāna kišs,
Oz-ni ov vaznoz,
Kāz noarān sār.

Maris uzalē
Ētlasa kartān.
Sija vermašē,
Medbur mās lūštiš.
Oz tādļ mēzēm,
Uz sije vordalē...
Marisa jāvšē
Nāč dozē oz kiš.

Çut toko jugdæ,
Rəmtəmşalə asıv,—
Vazın-ni nokşə
Məssəzkət Maris:
Juktalə, verdə,
Zəzə nı kolasın,
Sıkət oz pantaş,
Oz jortaşlıb dıb,
Vazın-ja vəli
Mədkod sılən oləm:
Tədıs ukvattez,
Tır kasnik da gor.
A əni villan
Kıskə sıjə şələm,
Əni Marisnım
Vı mıvkıda mort.
Vek gaz şeramən
Pırə in kartə
I puktə lovsə
Məssez ponda pır!
Kolxoz lıştısəs
Premirujtis tavo.
Maris udarnik,
Medbur brigadır!

Ordçən.

Oşkalə ordçən komi inka,
Muzykkət üzən sija pyr.
Vunətçis əni vidçəm, pingəm,
Çuzəmsə ozzək tırt çukyr.

Kazavnı pozə inliş vıdməm
Vıd üzə pavkə sylan ki.
Vaz natiş, lokiş lun-lun kidmə,
Oz pədnav tuj siliş nekin.

Kolxozın komi inka mırşə
I şelsovetın nuə üz,
Kər gortın dəmasaşə, vurşə,
Vot setən kad tırmətın kuz.

Vıdlaın inka əni tədçə,
Otsaliş sija, peşşə pyr.
Çuzəmsə əğyr, biən sotçə,
Oz sajkav şələm, vın oz vır!

Šija pravasə viznʹ kuzə
I tədə, kʹz velətə vlaš.
Piškətə tujsə assis juza,
Kət padmas kər, no oz noráš.

Mukəd pʹrşas kət ovlə şəkʹt,
Kət mʹzə uzşanas kisoj,
No tʹrə şələm viliš səkən
I jurʹn дума, kʹz mos roj.

Oşkalə ozlan komi inka,
Muzykkət ordçən sija pʹr.
Vił gorən golos sʹlən tingə,
I gaz nekər, nekər oz vʹr!

Gərd partızan

Dun kerşis, lovzişis
Jəg posad şəkya,
Bytte kəz kəvjaşə
Sь gəgər sog.
Grivbezmoz suvtəmaş
Kerkuez eəkya,
Juranьs bergala
Zev ьzьt sog.

Vetləнь, rapəнь
Posadət oşirьs,
Mьlşkə rajməma
Pəriş i tom.
Bytte kəz ьzьt təv
Lətişis ətəras,
Şetə prikazzez,
Ləşətçə revkom.

Brezitçə asılıs,
Eyn moroz sodtə vən...
Kağəma musə,
Lezçişəm tuman.
Lım vusıs kımərən
Vetlə vən kok uvtın,
Munə razvedkaə
Gərd partizan.

Leçta vizətə
Ozlañə, vər doras,
Bokşañ med ez kropkə
Lıj çoçkom toj.
Dumaez vetləñ
Ozə i orlə,
Loktəñ, minəñ,
Kızı mos roj.

Vər dorın suvtəstis,
Lıçətis povoddez.
Nekytən sь avu,
Sunalə vər.
No kadıt gımalan,
Bzıt voja goddez.
Sulaləñ ozın,
Oz vunə nekər.

Zarjaşamən ozlail
Gənità razvedçik.
Drug vərşanas gorətis!
— Te kətçə? Suvtl
— Çoçkommez. Sedi-taj...
Gənajtə, og seççə,—
Dumajtəstis supřta:
— Menə on kut!

Suřstis vələslə,
Vasətis nəv-joşən.
Kavurşis neekəvtis—
Kəskis nagan.
„Lovjən og seççə me,
Od boştə lovjasə“,—
Vasətə, dumajtə
Gərd partizan.

Bərşanas kozgisa
Ləisə rotaən.
Suvtəstis vələs,
Zəmdis da uşis...
Suç sija munəma,
Kək puļa sotəma...
Vekkezə lañtis,
Şələməs kuisis.

Mədik zalp koşəvtis,
Sajmətis şəd vərəsə.
Partizan uşis,
Къз vundəstəm sep.
Pułaьs suç munis,
Suç loğko sərsə...
Sorən kotərtə vir,
Vezşis çuzəm şer.

A panьt şeraləmən
Aficer loktə:
„Ətikəs zungьltim,
Şələmə rad!..“
Əstatkişə sadşə
Partizan əktis,
Pizьrtis nagansə:
„Na tenьt, gadl..“

Çukərtis, къз yermis
Əstatkişə sadşə,
Lьis şeralişlə:
„Vot tənьt, nal..“
Sь kosta koşəvtis
Zalp, vokşan vaçkis.
Partizan pəris,
Şinozas—sa.

Kotərtə vir sorən
I şələm sajkələ...
Vəna ki lezçişis,
Uşis nagan...
Vər vevdərşan sonđi
Çuzəmsə okalə...
Oz çeççə, oz-ni
Gərd partizan.

1920 v.ö.

Soşşe kuza

Nırgıssə ozlanə, buksə...
Bəryn posad, ju i vər.
Busıs pesək sorən zıgşə,
Levtişə vıtsa kımər.

Gurətə, mıs uvtə nılda,
Mıztəg oşkalıslə kok.
Vıvtırlı şvıttalə, vıldəm.
Bokı kerəs, kerəsok...

Volkıt soşşe kuza pəltə
Udav çanokən avto.
Stancija vazın ja peldis,
Ozın Kudımkar-nı, to!.

Brkjalə, tenə malalə,
Çuzəm okalə nord-ost.
En i kazavlı çulalis
Kız kınəm damba i pos.

Бэйтса-бэйт поведат,—
Jestis vil tuj vizat, to!
Sodə masinalən ədbs—
Soşşe kuza pəltə avto.

1932 v.

Zonəkət şorqi

Vodi talun şorən, şorən,
Kər okalis musə oj...
Gizəm jəliş дума oris,
Miça kьlən oz-ni koj.

Toko nəvna şinnez kuşi
Uşin juram, gora zül,
Şələm tenə oz-taj vunət
Musa zonişəj, Vovu!

Tenat başni da juaşəm,
Səstəm sorən zolgan kьv—
Ры-ed pe! озьн malaşə,
Кьз nəvьtik bordiş tьv.

Kьla tençit şilkan golos:
— Taşuk, taş, viştav, en şəv:
Кьз-nə muьs mijan olə?
Кьtiş loəm gozum, təv?

Talun mijan, taču, loā
Okṭavrjōnokkezlēn svor...
Tekod vьdma kьnьm voēn?
Kьz kotārtā vizьv sor?

Mьj-ed, mьj toko oz garjь,
Kьš-mьj kьlēm sьlēn pel...
Dьr vaitam sьkāt, šarzam,
Kьtčēz orsēmā oz peld.

Ek-k, vəvališ pi, Vovuləj,
Miča, donā, bur zonok!
Te-ed udav, kьzi puļa,
Gaz šālēma zorizok!

Vьdmь čozьk, vьdmь jugьt,
Olan tijaŋ loas bur.
Əni te-ed, musa drugəj,
Šəkьt olanā on šur.

Talun šorēn, šorēn vodi,
Kər okalis musə oj...
Tekāt vašni jurnьn sodā,
Kьvbur meiš kər oz koj...

1933 ve.

Menam tomşa kad

Menam tomşa kad
Da gazetçan kad.
Səstəm şələməj,
Miça jurinəj,
Vьna ki-kokə,
Əmə okaşə!
To-ed sogmişəm
Kərkə jəz sərə,
Mamə zorətəm
Peti oñirə.
Gorən şyla me,
Kьvzə zon i пьv,
Gorən quzəta
Komi şlankьv!
Kər-ed giza me
Komi jəz jьliş,
Şələm pot-munə,
Lebzə pətkəən.

Esə jonzьka
Çuzəm sajmьstə.
Kər me parmaə
Məda kajnьtə.
Setçin goraa
Pişna paşkalə,
Komi mu kuza
Kiştə, olsalə!
Gorən şyla me,
Gorən giza me, —
Kьvzə, komi jəz.
Lьddə, musa jəz!

1927 vö.

Рармаьл

Kudria parmaəj,
Ləz şələmsər!
Mьj-nə siz pajməть,
Korьt oz vər?
Puzən kattişəмьт,
Şuzəмьт nar...
Ōn-ja vizçiş-inə
Kəзьт, lok ar?
Təv tençit kulьstas
Ləz sarapan..
Oləмьт kulьstas,
Gora vorgan.
Parmaəj, parmaəj!
Mijan ne siz—
Mijan-ed oləмьс —
Gьa sariz!
Mьvkьd oz koļmьvль,
Nekər oz kuv.

Въна да звој мијан
Виџ џланкџв.
Сееџ-ед кад џни
Оламџ ми, —
Въп кџр оз радмџвљ,
Џџлџмџт—ви!

1982 vo.

G
C
Z
K
B
K
E
K
K
M
O
G
S
Z
M
P

Jurindalъs

İstbök

Gärd ңimpas	3
Çuzaninə şeralə	9
Zarñia lunnez	13
Kəzan kad	17
Bekişan kad	19
Kıvvez vər geröjjezlə	22
Ezva kuza	33
Kerəs jьлн	37
Koraşış	40
Kozıntəg	50
Maris	57
Ordçən	59
Gärd partizan	61
Soşşe kuza	66
Zonəkət şorñi	70
Menam tomşa kad	72
Рармаьн	74

ИИБ. № 3521

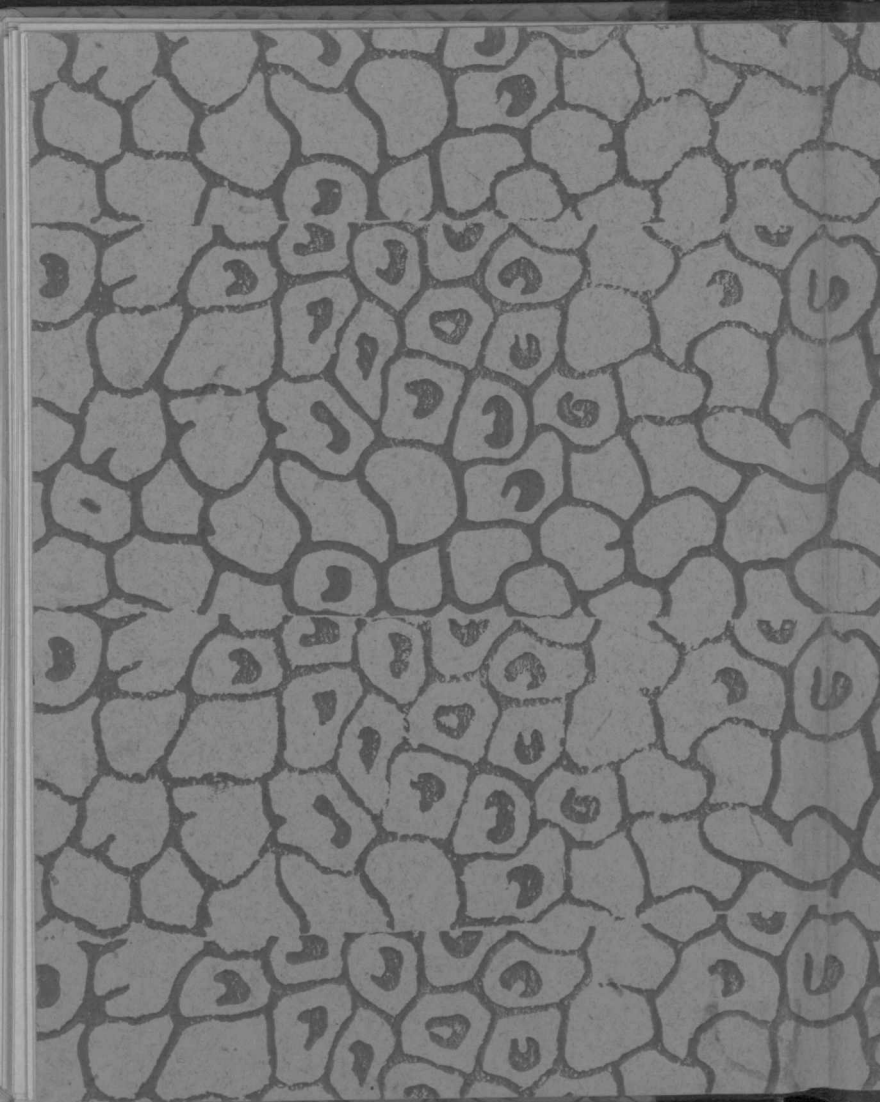

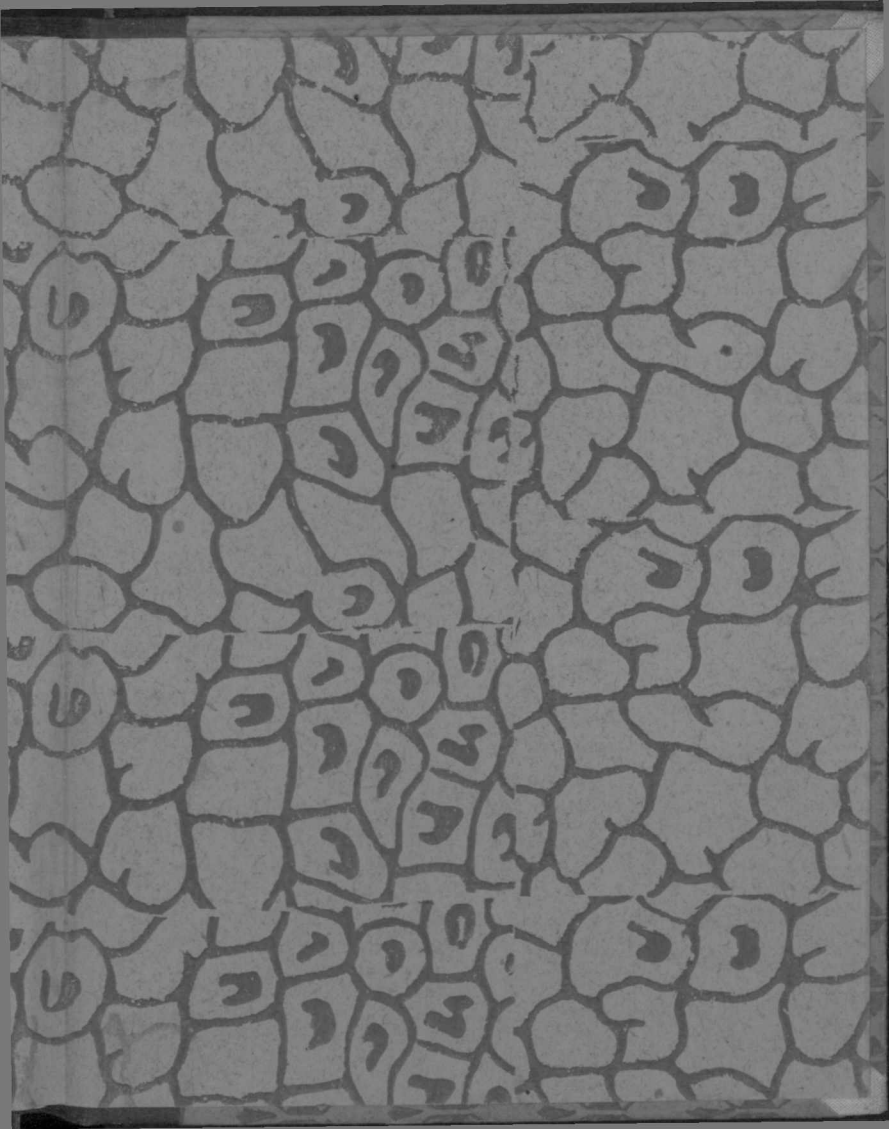
2798

Допыс 90 ир.

4

H29-8

105

H	Коми-3
	1-162